Štátna školská inšpekcia

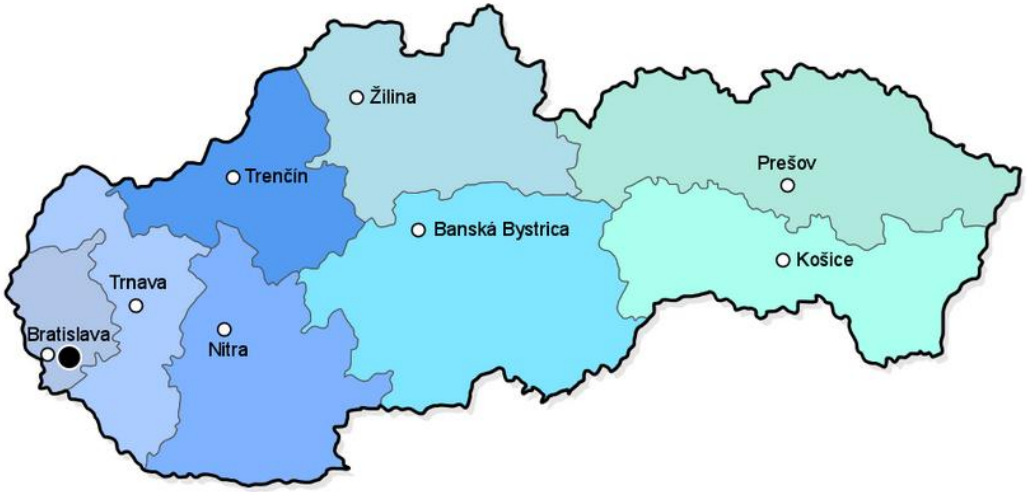

SKUPINOVÉ VYUČOVANIE

a príklad jeho využitia na vyučovaní anglického jazyka v primárnom vzdelávaní

MGR. SVETLANA BISKUPIČ ČIKELOVÁ, ŠIC BRATISLAVA

SKUPINOVÉ VYUČOVANIE

Moderná koncepcia 20. storočia

ROGER COUSINET
(1887-1973)

Prvý dôkladný pokus v oblasti skupinového vyučovania – celú vzdelávaciu prácu školy založil na práci žiackych skupín.

SKUPINOVÁ PRÁCA

je vhodným prostriedkom na dosiahnutie výsledkov v týchto oblastiach:

POZNÁVACIE A INTELEKTUÁLNE CIELE

Spolupráca účinne podporuje pojmové učenie, spôsobilosť tvorivo riešiť problémy, rozvíja ústnu komunikáciu.

SOCIÁLNE CIELE

V živote je každý z nás členom rôznych skupín, ak by sme patrili iba do jednej skupiny, naše skúsenosti by boli obmedzené. Podobne je to aj v triede, kde pružne zoskupujeme žiakov do skupín rôznej dĺžky trvania, podľa cieľa skupinovej práce.

RIEŠENIE SPOLOČNÝCH PROBLÉMOV V TRIEDE

Žiaci, ktorí sú dlhodobo členmi v skupine, kde cítia podporu a akceptovanie zo strany spolužiakov, majú menej disciplinárnych problémov, ich správanie sa stáva zodpovednejšie a dosahujú vyššie výkony v učení.

SOCIÁLNE PROCESY, ktoré sa uskutočňujú v skupinovom vyučovaní:

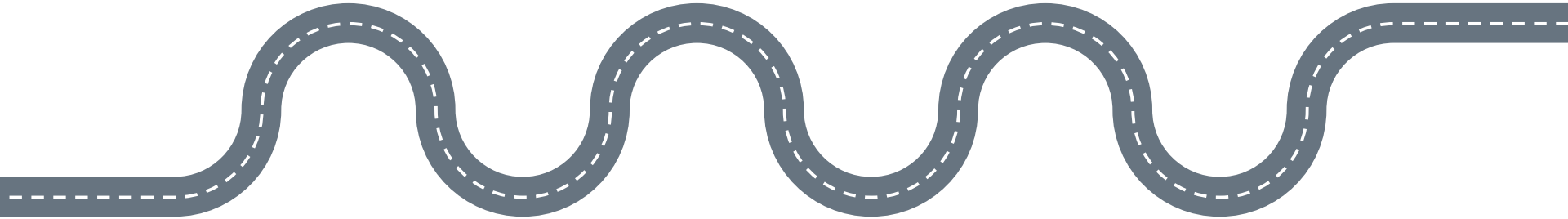

1. PODPORA ČLENOV SKUPINY
2. OCENENIE STANOVÍSK A NÁZOROV
3. HARMONIZÁCIA PRÁCE SKUPINY
4. HĽADANIE KOMPROMISOV K ZACHOVANIU JEDNOTY SKUPINY
5. OTVORENÁ, MNOHOSTRANNÁ KOMUNIKÁCIA, VZÁJOMNÉ INTERAKCIE V SKUPINE
6. INTERPRETÁCIA DIANIA V SKUPINE, AKCEPTÁCIA NÁZOROV SPOLUŽIAKOV V SKUPINE

PRÍPRAVA A REALIZÁCIA SKUPINOVÉHO VYUČOVANIA

Pri príprave skupinovej práce si pomôžeme **piatimi otázkami**:

?

1

JE TÉMA VHODNÁ NA SKUPINOVÚ PRÁCU?

3

AKO SA MÁ FORMULOVAŤ ÚLOHA PRE SKUPINOVÚ PRÁCU?

2

MÁ BYŤ ÚLOHA VYPRACOVANÁ NA ROVNAKÚ TÉMU, ALEBO JE VHODNÁ DIFERENCIÁCIA TÉMY?

4

MAJÚ ŽIACI NA PRÁCU V SKUPINE UČEBNÉ PREDPOKLADY?

5

AKO SA MAJÚ TVORIŤ JEDNOTLIVÉ PRACOVNÉ SKUPINY?

ROZDEĽOVANIE ŽIAKOV DO SKUPÍN

NÁHODNE
pridelením čísla, farby, rozpočítaním...

PODĽA KAMARÁTSTVA
uviesť počet žiakov

ZÁMERNÉ PREMIEŠANIE
rôznorodé skupiny

PODĽA ZASADACIEHO PORIADKU
nielen sediaci vedľa, ale aj pred, za

PODĽA VÝSLEDKOV ŽIAKOV
rýchli, pomalší, priemerní

SKUPINY MÔŽU VZNIKAŤ

- **Spontánne**
- **Autoritatívne** (učiteľom)
- **Homogénne** skupiny
- **Heterogénne skupiny**

NAJLEPŠÍM VARIANTOM je vytvorenie **HETEROGÉNNEJ SKUPINY**, ktorá je:

- zložená z výkonných a menej výkonných žiakov,
- pozostáva z oboch pohlaví,
- interkultúrne zmiešaná,
- vytvorená na základe veku a vzájomných sympatií žiakov,
- kreovaná na základe predchádzajúcich skúseností.

VEĽKOSŤ SKUPINY

Optimálny počet žiakov v skupine:

od 3 do 7 žiakov

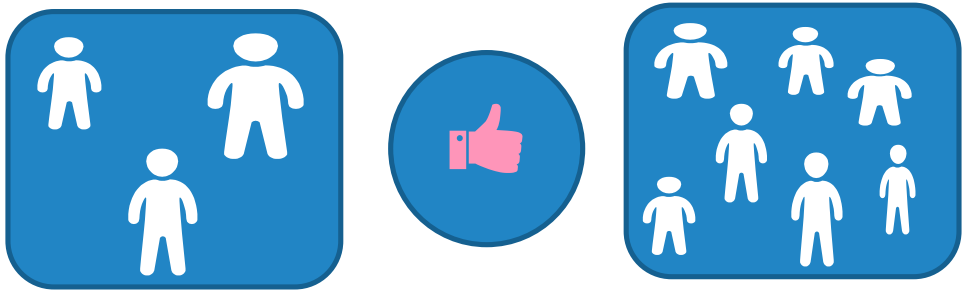

Čím **menší** je počet osôb v skupine, tým sa **znižuje** množstvo **pasívnych členov**.
Vo **väčších** skupinách musia byť jednotlivým žiakom **pridelené konkrétne úlohy**.

URČOVANIE ROLÍ ŽIAKOV V SKUPINOVOM VYUČOVANÍ

- Vedúci skupiny
- Zapisovateľ
- Hovorca
- Pozorovateľ
- Časomerač

Role sa majú kontrolovane meniť, nesmú byť pre skupinovú prácu záväzné a na prezentácii výsledkov sa podľa možnosti podieľajú všetci, aby sa nikto necítil vyčlenený a ostali všetci motivovaní.

PRAVIDLÁ PRÁCE V SKUPINÁCH

HOVORÍ IBA JEDEN, POČÚVAME TOHO, KTO HOVORÍ

POMÁHAME SI, SPOLU TO ZVLÁDNEME

PÝTAME SA, AK NIEČO NEVIEME

NÁPADY OSTATNÝCH SI VÁŽIME ROVNAKO AKO SVOJE

AKTÍVNE PRACUJEME

PRAVIDLÁ PRÁCE si žiaci môžu pripraviť **spoločne** pod vedením učiteľa, môže ich byť **viac** .

ZÁKLADNÉ FÁZY PRÁCE ŽIAKOV V SKUPINÁCH

1.

FORMULÁCIA OTÁZKY - ÚLOHY

Môže byť žiakom predstavená pri frontálnej spoločnej práci, alebo ju učiteľ pripraví na lístkoch pre každú skupinu zvlášť, alebo ju premietne na interaktívnej tabuli. Zadanie úlohy by malo byť jasné a zrozumiteľné.

2.

PRIAMA ČINNOSŤ ŽIAKOV V SKUPINE

Žiaci zhromažďujú materiál, porovnávajú, analyzujú, diskutujú, pričom prebieha analýza problémovej situácie, keď sa vytvárajú vlastné názory a hodnotenie a hľadajú sa spoločné riešenia.

3.

PREZENTÁCIA VÝSLEDKOV

Je spoločná konfrontácia výsledkov práce všetkých skupín, ktorá prebieha pod vedením učiteľa.

PREZENTOVANIE VÝSLEDKOV PRÁCE SKUPÍN

PORTFÓLIÁ, KOLÁŽE, MODELY

FILM, AUDIONAHRÁVKY, DIGITÁLNE FOTOGRAFIE

INFORMAČNÁ KANCELÁRIA

NÁSTENKA, PLAGÁT

VÝMENA NÁZOROV, DISKUSIA, HRANIE ROLÍ

VÝSTAVKA, PÍSOMNÁ DOKUMENTÁCIA – VÝSLEDKY

HODNOTENIE VÝKONU ŽIAKA UČITEĽOM

HODNOTÍME

- Výkon žiaka ako jednotlivca
- Výkon celej skupiny

PRAVIDLÁ HODNOTENIA

- Slovné hodnotenie – bez známky (diskusia so žiakmi)

SEBEAHODNOTENIE ŽIAKA

- Spätná väzba

EVALVÁCIA – spätná väzba

1. CIEĽ

chcem upriamiť pozornosť ostatných na to, ako vnímam ich správanie a čo pre mňa znamená

2. CIEĽ

chcem ostatných informovať o svojich pocitoch a potrebách, aby o nich vedeli a brali na ne ohľad

3. CIEĽ

chcem ostatným objasniť, aké zmeny v ich správaní by zlepšili vzájomnú spoluprácu

Pre zistenie zážitkov žiakov z uskutočnenej činnosti môžeme použiť ktorúkoľvek spätnoväzbovú techniku, ktorá umožní učiteľovi získať informácie pre efektívnejšiu prípravu ďalšej skupinovej práce.

ROLA UČITEĽA

RIADIACA ČINNOSŤ

- VÝBER UČIVA
- FORMULÁCIA ÚLOH
- KONKRETIZÁCIA POŽIADAVIEK NA ICH RIEŠENIE PRE JEDNOTLIVÉ SKUPINY

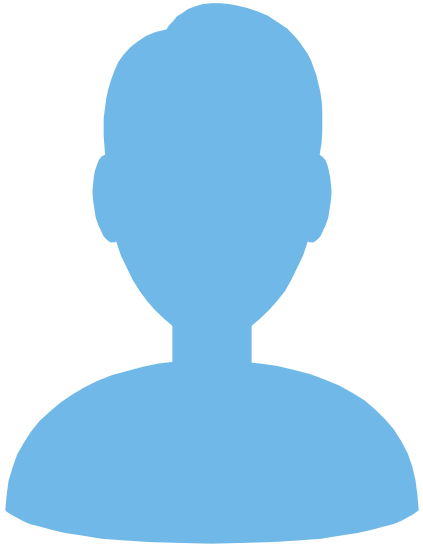

FACILITÁTOR

- ORGANIZÁTOR
- PORADCA
- USMERŇOVATEĽ SAMOSTATNEJ PRÁCE SKUPÍN ŽIAKOV

UČITEĽ

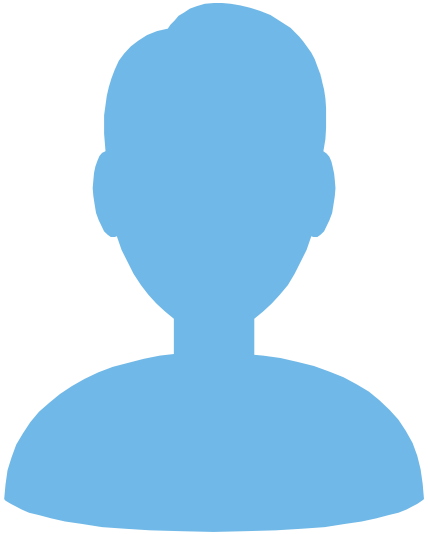

- motivuje, povzbudzuje žiakov
- organizuje vytváranie skupín v triede
- zadáva skupinám úlohy a jasné požiadavky
- priebežne sleduje prácu žiakov, monitoruje spoluprácu, plnenie zadaných úloh, dbá na dodržiavanie pravidiel
- pozoruje prácu všetkých skupín, ale nezasahuje do ich činnosti, ak o to nie je požiadaný
- nedáva rady, ktoré vedú k jednoduchšiemu a rýchlejšiemu vyriešeniu úlohy
- podporuje prácu žiakov v skupinách
- nabáda skupiny k prezentácii výsledkov
- vyzýva žiakov k hodnoteniu ich spoločnej práce a aktívne sa jej v závere činnosti aj zúčastní

METÓDY SKUPINOVÉHO VYUČOVANIA

Sú ukážkou moderných vyučovacích metód orientovaných na žiaka, ktoré formou vzájomnej kooperácie v skupinách využívajú všetky doteraz uvedené pozitíva aktívnej práce žiakov v triede.

PODPORUJÚ A FORMUJÚ:

- **OSOBNOSŤ ŽIAKA – prijímanie zodpovednosti za vlastný prínos vo vyučovaní**
- **ZODPOVEDNÝ postoj k svojej profesijnej budúcnosti**
- **VZÁJOMNÚ spoluprácu**
- **Rozvoj komplexných KOMUNIKAČNÝCH schopností**
- **Rozvoj SOCIÁLNYCH vzťahov – stmeľovanie pracovného kolektívu**

METÓDY SKUPINOVÉHO VYUČOVANIA

- BRAINSTORMING
- ROUNDS
- ROLE PLAY
- SNOWBALLING
- DEBATA
- CAROUSEL
- TITULNÁ STRANA
- DISKUSIA
- KIMOVA HRA

VÝHODY VYUŽÍVANIA SKUPINOVÉHO VYUČOVANIA VO VÝUČBE ANGLICKÉHO JAZYKA

- rozvíjanie celej osobnosti žiakov - **kognitívne funkcie**, **tvorivosť**, schopnosť **hodnotiť**, **kritické myslenie**, **emocionálna** inteligencia
- **aktívne zapojenie** žiakov do výchovno-vzdelávacieho procesu, pomocou aktivít, ktoré majú charakter **zábavnosti, hry a tvorivosti**
- učenie sa spolupráci - hľadanie **kompromisov, spoločné riešenie problémov, diskusia,**
- **samostatné** objavovanie nových poznatkov žiakmi – zapamätanie si učiva na dlhší čas
- rozvíjanie schopností žiakov v oblasti **rozhodovania –** rozhodovať a byť zodpovedný
- rozvíjanie **pozitívnej klímy** v triede (zmena členov v skupine – spoznanie sa)
- **aktívnejšia komunikácia** v cudzom jazyku - **odbúranie strachu** z hovorenia
- poskytnutie priestoru i pre nesmelých - **osobnejší kontakt** medzi učiteľom a žiakom
- rozvíjanie viacerých kompetencií a funkcií v anglickom jazyku súčasne

VYUČOVACIA HODINA

Časová dotácia: 45 minútová hodina anglického jazyka, 4. ročník ZŠ

Tematický celok: Človek a príroda

Téma: Potravový reťazec (Food chain)

Prierezová téma: Environmentálna výchova

VZDELÁVACIE CIELE

Kognitívny cieľ:

- získať / upevniť slovnú zásobu v danej tematickej oblasti
- zopakovať písomnú podobu vybraných slov danej slovnej zásoby
- používať jednoduchý prítomný čas

Afektívny cieľ:

- budovať pozitívny vzťah k prírode a jej ochrane
- kooperovať so spolužiakmi

Psychomotorický cieľ:

- vytvoriť koláž, dramatizovať, strihať, lepiť

ROZVÍJANÉ KĽÚČOVÉ KOMPETENCIE:

Komunikačné schopnosti a spôsobilosti:
vyjadriť informácie a myšlienky v cudzom jazyku

Personálne a interpersonálne spôsobilosti:
dokázať kooperovať a vzájomne sa rešpektovať

Schopnosti tvorivo a kriticky riešiť problémy:
identifikovať problémy a navrhovať riešenia

Formovať občianske kompetencie:
zaujať postoj a vyjadriť pocity k životnému prostrediu

Metódy práce na hodine:

- brainstorming
- dramatizácia

Formy:

- skupinová práca
- samostatná práca

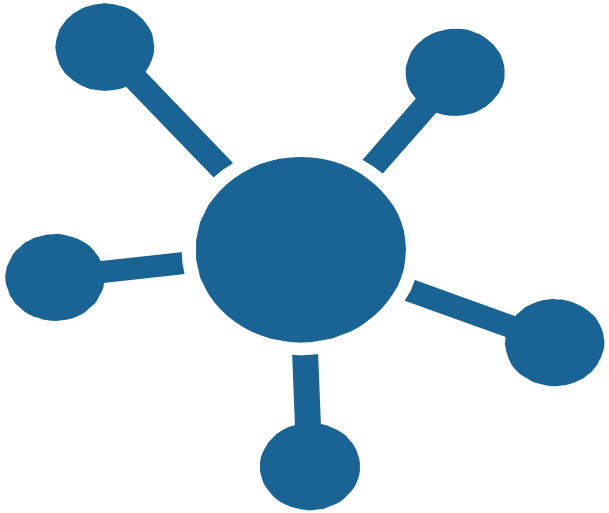

Pomôcky:

interaktívna tabuľa, tvrdé papiere, fixky, lepidlo, farbičky, nožnice, obrázky - časopisy, flash cards

PRIEBEH VYUČOVACEJ HODINY

1. ETAPA (organizačná fáza, čas: 3 minúty)

Kontrola prítomnosti žiakov, zápis do triednej knihy, oboznámenie žiakov s cieľom hodiny.

CIEĽ HODINY:

- osvojenie novej slovnej zásoby o potravovom reťazci v hovorenej aj písomnej podobe
- používanie danej slovnej zásoby v jednoduchom prítomnom čase

2. ETAPA (motivačná fáza, evokácia, čas: 10 minút)

MOTIVAČNÝ ROZHOVOR

o zvieratkách, ktoré žiaci poznajú, ktoré majú radi.
Odpovedajú na otázky, piesňou :

Do you like frog ?

Yes, I do. No, I don´t.

V triede navodíme pokojnú sociálnu klímu, potrebnú na skupinovú prácu.

BRAINSTORMING

Žiaci píšu po anglicky na tabuľu všetky zvieratká, ktoré poznajú.
Neskôr ich môžu využiť ako pomôcku pri skupinovej práci.

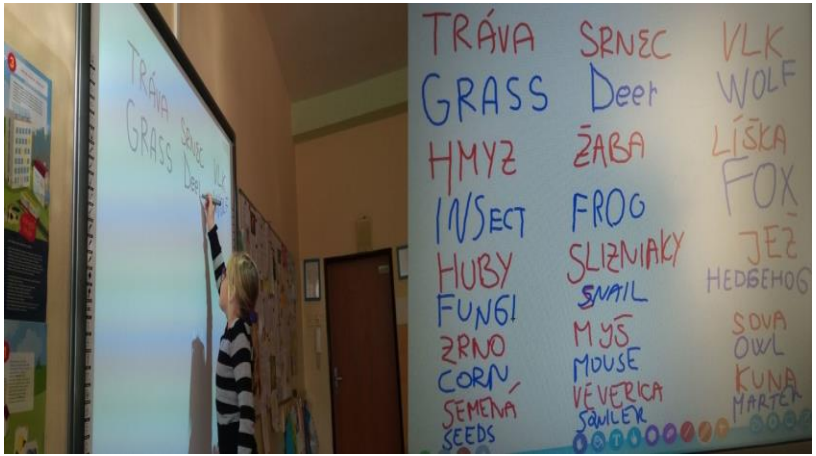

Brainstorming – Zvieratká

3. ETAPA (expozičná fáza, uvedomenie, čas - 20 minút)

Práca v skupine
– usporiadanie potravového reťazca

EXPOZIČNÁ FÁZA

- rozdelenie žiakov (napr. rozpočítaním) do skupín po 3 až 4 žiakoch – pracovné hniezda, skupinová práca

Diskusia v skupine

- zopakovanie si **PRAVIDIEL PRÁCE** v skupinách
- rozdelenie si **úloh** v rámci skupiny

Precvičenie si slovnej zásoby, každá skupina dostane tri papieriky, na ktorých je potravový reťazec v slov. jazyku. **ÚLOHOU** je dopísať pod slovenský názov anglické slovo a následne usporiadať papieriky v správnom poradí v potravovom reťazci.

Výtvarné spracovanie potravového reťazca.

TVORBA KOLÁŽE

Skupinová práca – hľadanie, triedenie, lepenie, strihanie, tvorba koláže

DRAMATIZÁCIA

Žiaci pred celou triedou názorne predvedú jednotlivé časti reťazca a ostatní hádajú o aké živočíchy a rastliny ide.

Dramatizácia potravového reťazca

Každý žiak je zodpovedný za svoju úlohu a aj spoluzodpovedný za dramatizáciu a finálnu ústnu prezentáciu.

PRÍPRAVA PREZENTÁCIE

Opis vytvorenej koláže potravinového reťazca.

PREZENTÁCIA

Opis diel použitím jednoduchého prítomného času.

Prezentácia

Vytvorené koláže

V tejto fáze hodiny len sledujeme prezentáciu - nie je vhodné zasahovať, ani opravovať chyby žiakov.

4. ETAPA (záverečná fáza, reflexia, čas: 12 minút)

V záverečnej fáze vyučovacej hodiny zhodnotíme prácu skupín i jednotlivcov, aby žiaci dostali dôležitú spätnú väzbu o tom, ako dané úlohy splnili. Žiaci môžu byť hodnotení slovne bez klasickej známky. Pochválime ich za ich kreativitu a vynaliezavosť hlavne pri dramatizácii. Pri hodnotení skupín vychádzame z otázok v hodnotiacom liste pre skupiny.

HODNOTIACI LIST PRE SKUPINY

	ÁNO	NIE	POZNÁMKY
1. Pracoval každý ?			
2. Cítil sa niekto odstrčený ?			
3. Prispieval každý ?			
4. Dominoval niekto ?			
5. Hádali ste sa? Ako ste to riešili ?			
6. Vedel každý, čo má robiť ?			
7. Ste spokojní s prácou, ktorú ste doteraz urobili ?			

OTÁZKY NA REFLEXIU PRE UČITEĽA:

?

Prebudili sme u žiakov zvedavosť ?

Zapájali sa všetci žiaci ?

Chceli žiaci prijať nové informácie ?

Zaujala ich téma ?

Mali dostatok pomôcok a času na realizáciu aktivít ?

Pomenovali správne potravový reťazec v prírode ?

Pracovali v skupinách a dokázali vytvoriť koláž ?

?

„ Sami toho zvládneme tak málo,
ale keď sa spojíme,
zvládneme čokoľvek.“

Hellen Keller

Použité zdroje:

A, Knižné publikácie:

ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod.* Praha: Grada, 2015, 624 s. ISBN: 978-80-247-3450-7.

MAŇÁK, Josef. *Alternativní metody a postupy*.Brno: MU,1997, 90 s. ISBN 80-210-1549-7.

MAŇÁK, Josef - ŠVEC, Vlastimil. *Výukové metódy.* Brno: Paido, 2003, 223 s. ISBN 80-7315-039-5.

PETLÁK, Erich. *Všeobecná didaktika.* Bratislava: Iris, 1997. 270 s. ISBN 80-88778-49-2.

SHIMA, Edita - URBÁNKOVÁ, Jaroslava. *Nové formy skupinového vyučovania.* Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum v Bratislave, 2014, 46 s. ISBN 978-80-565-0206-8.

KOLEKTÍV AUTOROV. *Misia modrá planéta s Kozmixom.* Bratislava: Edulab, 2017, 27 s. ISBN: 978-80-971705-9-2.

SITNÁ, Dagmar. *Metody aktivního vyučování.* Praha: Portál, 2013, 152 s. ISBN 9788026204046.

TUREK, Ivan. *Didaktika.* Bratislava: Wolters Kluwer, 2014. 620 s. ISBN 978-80-8168-004-5.

B, Elektronické zdroje:

http://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/ucebnice-metodiky-publikacie/globalne_vzdelavanie_metody_vystup-phu_20.pdf cit. 15-03-2018 BAGALOVÁ, Ľ. 2011. *Aktivizujúce metódy výučby v globálnom rozvojovom vzdelávaní.*

https://eduworld.sk/cd/lucia-michlerova/1708/ako-citovat-v-odbornych-pracach, cit. 02-12-2020

http://hmenf.free.fr/rubrique.php3?id_rubrique=52, cit. 02-12-2020

https://citaty-slavnych.sk/autori/helen-keller/ , cit. 02-12-2020

https://www.slidescarnival.com/antonio-free-presentation-template/84

C, Fotografie

súkromný archív (Svetlana Biskupič Čikelová)